

IMAGINEA "CHIABURULUI" REFLECTATĂ ÎN PRESA SĂLĂJEANĂ. PROPAGANDĂ ȘI REALITATE

MARIN POP

După acapărarea puterii politice în stat de către comuniști, următoarele etape, conform strategiei comuniste, sunt cele ale naționalizării industriei și transformării socialiste a agriculturii, adică a colectivizării. Începând cu data de 11 iunie 1948, conform proiectului de lege, prezentat de către Gheorghe Gheorghiu-Dej, vicepreședintele Consiliului de Miniștri, se trece la naționalizarea întreprinderilor industriale, bancare, de asigurări, miniere și de transporturi. Această zi a fost considerată de către comuniști "*o zi neuitată pentru clasa muncitoare din România*"¹.

În Sălaj au fost naționalizate 17 întreprinderi industriale, pe lângă acestea trecând în patrimoniul statului 35 de mori și teascuri de ulei².

Se trecea astfel la ultima etapă și cea mai grea, aceea a colectivizării agriculturii, un prim pas spre colectivizare făcut de către comuniști fiind acela al introducerii, începând din luna iulie 1948, a sistemului de cote obligatorii. Cotele de predare au fost fixate direct de către Minister, ținându-se seama de suprafața și calitatea terenului cultivat și la un preț fixat de către stat.

Colectarea produselor vegetale conform viziunii comuniste era necesară "*pentru a se putea asigura aprovizionarea planificată a populației muncitoare de la sate și orașe precum și pentru aprovizionarea armatei*"³. Se stabilește mărimea cotei și în funcție de cultură se formează comisii care se vor ocupa de colectări. Se face totodată un apel pentru "*demascarea bogătaşilor care se sustrag de la predarea cotelor*"⁴.

Propaganda comunistă începe să folosească tactica de negativizare a țăranilor frunțași de la sate care sunt catalogați cu termenul de "*chiaburi*"⁵.

¹ *Graiul Sălajului*, anul III, nr 21 din 19 iunie 1948.

² *Ibidem*.

³ *Idem*, nr. 24 din 10 iulie 1948.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Ion Spătan, *Demascarea diversunilor chiaburești*, în *Arhivele totalitarismului*, anul I, nr 1/1993, p.68.

Astfel, începe o asiduă campanie de presă împotriva "*chiaburilor*", apărînd în ziarul local chiar o rubrică specială intitulată "*Din lupta plugărimii muncitoare contra dușmanului de clasă*". Se încerca, prin această tactică, învrăjbirea țărănimii sărace și mijlocii împotriva celei înstărite. Edificatoare în acest sens este Rezoluția ședinței plenare a C.C. al P.M.R. din 3-5 Martie 1949, unde se arăta că "*politica noastră față de țărănime trebuie să fie clară. Ne sprijinim pe țărănimea săracă, strîngem alianța cu țărănimea mijlocașă și ducem o luptă neîntreruptă împotriva chiaburimii*"⁶.

Tema centrală a articolelor, apărute în presa locală, este aceea a "*demascării uneltirilor chiaburești*", care prin acțiunile lor ar sabota economia țării. Se folosesc o serie de termeni duri la adresa țăranilor înstăriți cum ar fi - pe lângă cel de "*dușman de clasă*" - termeni ca: "*bandiți*", "*cozi de topor*", "*lipitorile satului*", "*lupi îmbrăcați în piele de oaie*" etc., care îl pun pe țăranul înstărit în ipostaza unui adevărat monstru.

Țăranii sunt conștientizați că, "*chiaburul este dușmanul lui, că el vrea să se dezlănțuie un nou război pentru interesele lui exploatare*", ei trebuind deci "*demascați fără cruțare în acțiunile și uneltirile lor mârșave*"⁷.

Se insinuează ideea că acel țăran de la sat s-ar afla chiar la originea izbucnirii unui nou conflict mondial, "*chiaburii*" fiind considerați "*slugi credincioase ale imperiaștilor americani și englezi*"⁸.

În această acțiune de "*demascare*" a "*chiaburilor*" un rol important trebuiau să-l joace sindicatele de salariați agricoli, care "*au o mare răspundere în dezvoltarea vigilenței față de încercările de sabotaj ale chiaburilor, față de uneltirile lor împotriva regimului de democrație populară*"⁹. Astfel, sindicatele își arogă titulatura de apărător al drepturilor muncitorilor agricoli, obligîndu-i pe "*chiaburi*", "*să plătească angajaților sumele cuvenite conform contractului colectiv*".

Într-o serie de articole se dau exemple în care membri ai sindicatului salariaților agricoli intervin și "*demască încercările chiaburilor de a se sustrage de la achitarea unor sume cuvenite angajaților lor*".

Într-un astfel de caz sindicatele agricole "*demască*" 57 de cazuri în care "*chiaburii*" au încercat să-și înșele angajații, obligîndu-i pe aceștia să achite unele "*drepturi cuvenite muncitorilor agricoli*"¹⁰. Într-un alt articol se arată cum a intervenit sindicatul agricol în cazul preotului "*chiabur*" Stanciu Vasile din comuna Stărciu, proprietar în Bodia, care încearcă să mituiască un conducător al Sindicatului agricol pentru a scăpa de plata banilor pe care i-ar fi datorat administratorului proprietății sale. Preotul este "*demascat*", arestat și înaintat Parchetului de pe lângă Tribunalul din Zalău¹¹.

⁶ *Graiul Sălajului*, anul IV, nr. 12 din 19 martie 1949.

⁷ *Idem*, nr. 19 din 14 mai 1950.

⁸ *Drum Nou*, anul I, seria a III-a, nr. 13 din 3 septembrie 1951.

⁹ *Graiul Sălajului*, nr. 12 din 19 martie 1949.

¹⁰ *Idem*, nr. 7 din 19 februarie 1949.

¹¹ *Idem*, nr. 11 din 12 martie 1949.

Un alt "chiabur" a fost prins cu o căldare de fierț țuica, clandestin, socotindu-se că prin aceasta el răspîndește printre țărani "otrava alcoolismului"¹². O altă intervenție este cea împotriva "chiaburului" Pop Vasile din Treznea care își permite să-și trimită servitorul la muncă la Predeal pentru ca apoi să-i ia banii și să-și plătească cu ei impozitele pe pămînt¹³.

Astfel se inoculează ideea că prin aceste intervenții sindicatul agricol "contribuie și mai mult la întărirea alianței țăranilor muncitori (...) contra dușmanului de clasă"¹⁴.

Propaganda comunistă folosește același tip de mesaj în majoritatea articolelor apărute în presa locală. Astfel articolele încep cu etichetarea "chiaburului" ca "dușman de moarte al țăranimii muncitoare, care caută prin toate mijloacele să lovească în regimul nostru". Sunt descrise apoi "uneltirile" sau "faptele mîrșave" ale "chiaburilor" care, datorită vigilenței unor țărani săraci, sau a sindicatelor agricole, sunt "demascați" și deferiți justiției populare pentru acte de sabotaj. Articolul se încheie de obicei cu un apel la vigilență pentru ca asemenea fapte "mîrșave" să fie întotdeauna demascate.

Din toate aceste articole acuzatoare la adresa țăranilor înstăriți transpare însă realitatea. Toate aceste "uneltiri" și "sabotaje" descrise în presa comunistă sunt de fapt forme de rezistență a țăranimii la procesul de colectivizare forțată a agriculturii.

O primă formă de rezistență este refuzul de a preda cotele la stat sau încercări de a sustrage o parte din produsele ce trebuiau colectate.

Presa comunistă încearcă să-i intimideze pe țărani printr-o serie de articole în care se dau exemple de "chiaburi" care sau sustras de la acțiunea de colectare, ei fiind "demascați" de multe ori "în fața țăranimii muncitoare din sat"¹⁵ și trimiși în judecată pentru acțiuni de sabotaj.

Astfel, în satul Ciuta, la proprietarul mașinii de treierat Doca Alexandru s-au găsit "dosite" 57 kg de grîu. De asemenea, și la delegatul comunei, Șimonca Mihai, s-a găsit un sac de grâu, în greutate de 70 kg, pe care acesta nu l-a putut justifica¹⁶.

La Nadișul Hododului, doi "chiaburi" îi coving pe săteni "să nu ducă grîul la batoză pînă nu li se va micșora cota", ei fiind arestați pentru instigare și sabotaj¹⁷.

Un alt caz descris de presă este cel din comuna Acâș, unde Soter Vasile, proprietar a 70 iugăre, a sustras de la acțiunea de colectare 75 de măji de grîu¹⁸. La fabrica de unt din Carei nu s-a îndeplinit planul economic de stat, de vină fiind "chiaburii" care nu și-au predat cota de lapte la timp¹⁹.

¹² Ibidem..

¹³ Idem, nr. 5 din 5 februarie 1949.

¹⁴ Idem, nr. 11 din 12 martie 1949.

¹⁵ Drum Nou, anul II, nr. 60 din 17 august 1952.

¹⁶ Graiul Sălajului, anul III, nr. 31 din 28 august 1948.

¹⁷ Ibidem..

¹⁸ Idem, nr. 32 din 13 august 1950.

¹⁹ Idem, nr. 6 din 12 februarie 1949.

Numeroși "*chiaburi*" din Bodia, Buciumi și Răstoilul Mare au sustras mari cantități de floarea soarelui din cota pe care trebuia să o predea, dar "*datorită vigilanței Comitetului Provizoriu (...) au fost demascați în acțiunea lor mîrșavă*"²⁰.

Trei chiaburi din satul Cernuc, raionul Jibou, întocmesc un memoriu pe care îl trimite Sfatului Popular al regiunii Cluj. În memoriu ei arată că "*nu sunt impuse în mod just cotele*", pentru acest act considerat ilegal fiind trimiși în judecată²¹.

O altă formă de rezistență pasivă la colectivizare a fost refuzul de a muncii pămîntul²².

Proprietarii de pămînt preferă de multe ori să-și lase pămîntul pustiu sau să lucreze doar o parte din el. În articolele apărute în presa locală, țărani care refuză să însămînteze suprafețele stabilite în plan sunt considerați "*sabotori ai campaniilor agricole*". Astfel se dă exemplul unui "*chiabur*" din Țicău, care încerca să întîrzie campania de însămîntări, nereușind să-și cultive norma stabilită în plan; își vinde sămînta ce o are și își trimite boii la câmp fără unelte, fiind înaintat Parchetului "*pentru sabotarea campaniei de însămîntări*"²³. În satul Panic, 54 ha de teren arabil ale proprietarului Jarka, 26 iugăre ale preotului Trufaș și 28 iugăre ale preotului reformat au rămas neînsămîntate, fiind date de către comisia de însămîntări pentru prelucrare țăranilor lipsiți de pămînt²⁴.

Relevant este și cazul "*chiaburului*" Buciu M. Vasile, din comuna Meseșeni de Jos, care refuză să-și însămînteze suprafața stabilită în plan și instigă populația să-i urmeze exemplul, fiind trimis în judecată pentru sabotaj²⁵. Chendrea Grigore din Firminiș este considerat sabotor pentru simplul motiv că "*nu și-a plivit culturile lăsându-le năpădite de buruieni*"²⁶.

Țăranii nu se mai îngrijesc nici de unelte și bunurile pe care le dețineau și aceasta tot în semn de protest față de sistemul agricol colectivizat impus. Astfel mulți proprietari care aveau batoze sau mașini de semănat nu și le mai reparau la timp sau chiar deloc, fiind considerați din această cauză sabotori. De asemenea, preferă să distrugă unele bunuri aflate în proprietatea lor decît să ajungă în mîinile comuniștilor. Relevant este în acest sens cazul a doi proprietari care aveau în curte câteva zeci de stâlpi de telegraf și îi taie, folosindu-i ca lemne pentru foc, decît să-i folosească "*în interesul tărînimii muncitoare. Iată sufletul chiaburului*"²⁷.

"*Chiabur*" era socotit și cel care avea o altă profesie, dar își muncea și pămîntul. Elocvent în acest sens este cazul lui Iuga Cornel din Crișeni, de profesie medic. Acesta și-a manifestat de multe ori fătîș "*dușmănia față de clasa muncitoare*"²⁸.

²⁰ *Idem*, nr. 4 din 29 februarie 1950.

²¹ *Drum nou*, anul II, seria a III-a, nr. 13 din 30 septembrie 1951.

²² Bogdan Tănăsescu, *Colectivizarea. Între propagandă și realitate*, București, f.a., p. 67.

²³ *Graiul Sălajului*, nr. 16 din 16 aprilie 1949.

²⁴ *Idem*, nr. 40 din 30 octombrie 1948.

²⁵ *Idem*, nr. 36 din 1 octombrie 1948.

²⁶ *Drum nou*, anul IV, seria a-III-a, nr. 106 din 3 iulie 1953.

²⁷ *Graiul Sălajului*, anul IV, nr. 7 din 19 februarie 1949.

²⁸ *Idem*, nr. 20 din 21 mai 1950.

Este socotit exploatator pentru că-și lucrează pământul. La fel este și cazul lui Pușcaș Tănase din Săcășeni, profesor în Carei, care însă nu-și lucrează pământul spunând că *"și așa în curînd îl va preda Comitetului Provizoriu"*, însă Comitetul refuză să primească pământul obligându-l pe profesorul proprietar să-l lucreze²⁹.

Prin această propagandă denigratoare la adresa țăranilor înstăriți, prin crearea unei imagini atât de false, *"s-a reușit"* în cei 50 de ani de comunism să se distrugă un sistem de valori și de tradiții existente în lumea satului interbelic. După încheierea procesului de colectivizare care înseamnă de fapt și sfârșitul satului românesc se va produce un adevărat exod al populației de la sate spre orașe, umflând astfel rândurile proletariatului industrial. Cei care vor rămâne la sate vor fi obligați să lucreze pe propriile pământuri în folosul statului comunist.

Din păcate această imagine falsă a țăranului înstărit considerat exploatator și avid de pământ, s-a perpetuat și după 1989 în mentalitatea învechită a unor oameni care nu înțeleg dreptul de proprietate al țăranului asupra pământului pentru care au luptat și s-au jertfit înaintașii noștri.

THE IMAGE OF "KULAK" REFLECTED IN THE PRESS FROM SĂLAJ. PROPAGANDA AND REALITY. (SUMARY)

This study is proposing to evidenciate the way it was reflected in the press of the fifties from Sălaj, the image of the reach farmer, catalogated by the word *"kulak"*. The communist propaganda starts an assiduous press campaign against the reach farmers considered class enemies.

From this prosecutor articles to the reach farmer results the reality. All the plots and the sabotages frame-up to the *"kulak"* were in fact resisting form of the paysants against the forced colectivisation proces of the agriculture. The farmers resisting to the colectivisation was like as : their refuse to deliver their share to the attenyts to take a part of the products what should be colected, their refuse to work and their refuse to repara their tools.

²⁹ *Idem*, nr. 14 din 9 aprilie 1950.